

Vrt vrstne hiše

Cene stavbnega zemljišča dosegajo v večjih mestih vrtoglave višine, delno tudi zaradi lokacije. Nedvomno pa je, da so stroški komunalne opreme zemljišča čedalje višji. Težnja po učinkovitosti in optimalni izbiri infrastrukture se pojavlja v vseh mestnih upravah (obstajajo tudi izjeme). Zato je pomembno, da v skladu z vizijo razvoja mesta urbanisti in drugi prostorski načrtovalci predvidijo način in gostoto pozidave. Z upravnimi akti in načrti se mesto tako lahko načrtno razvija.

Včasih pa razvoj mesta načrtovalce prehitijo. Tako se predvsem na obrobju pojavljajo različni »začasni« objekti ali kar prave pozidave, včasih celo na vodovarstvenih območjih. Mesto se lahko proti tovrstni stihiji bojuje samo z novim programom oziroma ureditvijo tega območja. Ena od možnosti je tudi pozidava. Večinoma gre za enodružinske stanovanjske objekte.

Pri stanovanjski gradnji so glede prostora najbolj »potratne« enodružinske hiše. Kompromis med večstanovanjskimi objekti in enodružinsko prostostoječo hišo so vrstne hiše. Poraba prostora je manjša, saj se hiše stikajo, kljub temu pa imajo objekti še vedno nekaj vrta. Na žalost gre ta kompromis predvsem na račun zasebnosti v vrtu. Izgubo zasebnosti poskušajo lastniki nadomestiti z visokimi ograjami. Tako se obranijo predvsem pogledov v horizontalnem nivoju. Vizualna izpostavljenost z višjih oken ali balkonov pa vedno ostane. Druga slaba stran kombinacije visokih ograj in majhnega vrta je, da se zaradi senc, ki jih daje ograja, rastiščne razmere v vrtu na kratko razdaljo zelo spreminjajo. Ovirano kroženje zraka dodatno stopnjuje ekstremnost razmer. Različnost rastiščnih razmer je posebno dobro opazna na trati. Da bi jo ohranili homogeno in enako po celotni površini vrta, jo moramo vzdrževati zelo selektivno. Že zalivanje ob vroči, na jug

obrnjeni terasi ne more biti enako kot na severni strani ograje, kjer sonce praviloma skoraj nikoli ne doseže tal. Razdalja med teraso in ograjo je lahko samo nekaj metrov.

Pri gradnji v nizu se pojavlja tudi vprašanje dostopa na vrt. Pri starejših gradnjah je ta ponavadi kar skozi hišo, kar je precej neugodno. Zadregi nastajajo tudi s pravilom vrtnega orodja in druge vrtno opreme.

Vse te omejitve sem moral upoštevati pri prenovi vrta vrstne hiše. Niz je nastal kot zaključek občestne pozidave na precej neurejenem koncu Ljubljane. Objekti v ulici so po arhitekturnem izrazu zelo različni: od zelo »barakarskih« do precej zanimivih. Naše vrstne hiše naj bi zaokrožale to zmešnjavo slogov in materialov ter bile tudi nekakšen pobudnik prenove videza celotne ulice.

Ker je nosilnost tal majhna, vrstne hiše niso podkletene. Garaže so ločene od stanovanjskega dela in zelo majhne. Zato je bilo treba na vrtu organizirati tudi spravilo vrtnega orodja. Bivalni prostori so obrnjeni na jugozahod, tako da je ob vročih dnevih bivanje na terasi nemogoče. Združitev vrtno lope s senčnico se je kazala kar sama po sebi. Lastnik si je močno želel tudi žar za

peko. Na žalost ga nisem mogel vključiti v okvir senčnice in ute. Izbor in postavitve žara sta tako postala lastnikova domena.

Zasaditev je obodna. Tako sem lahko v senčnem delu ob ograji nadomestil trato z rastlinami, ki rastejo v senci, na izrazito sončnem delu vrta pa rastejo sonceljubne rastline. Ozke grede ob poteh so privzdignjene in tako bliže očem opazovalca. Tlak v vrtu je svetel in veselih barv.

Ureditev manjših vrtov je svojevrsten izziv, saj mora oblikovalec na majhnem prostoru združiti naročnikove potrebe in želje. Dodatna »začimba« so še izjemno velike razlike v rastiščnih razmerah.

Andrej Strgar, krajinski arhitekt
Fotografije: arhiv avtorja 2005–2006

